AVİM Yorum • No: 2018 / 85 • Kasım 2018

TÜRKPA KURULUŞUNUN 10.YILINDA İZMİR'DE TOPLANDI

Vuslat Nur ŞAHİN

.

Türk Dili Konuşan Ülkeler Parlamenter Asamblesi (TÜRKPA) 21 Kasım 2008 tarihinde İstanbulda Dolmabahçe Sarayında, dönemin Türkiye Cumhurbaşkanı Abdullah Gülün ev sahipliğinde Azerbaycan, Kazakistan, Kırgızistan ve Türkiye Cumhuriyeti Parlamento Başkanlarının imzalamış olduğu Anlaşma ile kurulmuştur[1].

Türk Dili Konuşan Ülkeler Parlamenter Asamblesinin (TÜRKPA) 1.Genel Kurul Toplantısı 29 Eylül 2009 tarihinde Azerbaycan Cumhuriyeti başkenti Baküde gerçekleştirilmişti. Toplantıda TÜRKPAnın İçtüzüğü, Sekretaryası ve Bakü Beyannamesi kabul edilmiştir. Aynı zamanda TÜRKPA Sekretaryasının Bakü şehrinde yerleşik olması karara bağlanmıştır. Azerbaycan Cumhuriyeti Devlet Başkanı İlham Aliyevin yardım ve destekleri doğrultusunda TÜRKPAnın faaliyeti için gerekli çalışma ortamı oluşturulmuştur[2].

TÜRKPA hâlihazırda Türk Keneşi ve TÜRKSOY ile yakın ilişkiler içindedir. Bu ilişkileri de Türk İşbirliği adı altında tanımlanmaktadır. Bu işbirliğinin diğer ortakları Türk Akademisi ve Türk Kültür ve Miras Vakfıdır[3].

TÜRKPA kuruluşunun 10.yılında 8. Genel Kurul Toplantısını Türkiyenin ev sahipliğinde 20-21 Kasım 2018 tarihleri arasında İzmirde gerçekleştirmiştir. Türkiye Dönem Başkanlığını, 7. Dönem Başkanı olan Kırgızistan Cumhuriyetinden devralmıştır[4]. Toplantıya TBMM Başkanı Binali Yıldırımın yanı sıra, Azerbaycan Milli Meclisi Başkanı Oktay Asadov, Kazakistan Meclis Başkanı Nurlan Nigmatulin, Kırgızistan Meclis Başkanı Dastanbek Cumabekov katılmıştır[5]. TBMM Başkanı Binali Yıldırım, toplantı kapsamında gözlemci ülke statüsünde bulunan Macaristanın Meclis Başkanı Laszlo Köver ile ikili görüşmede bulunmuştur[6].

İki gün süren toplantı hakkında konuşan Yıldırım, "Toplantı sonunda ittifakla kapsamlı bir ortak bildiri kabul ettik. Bu, İzmir bildirgesi olarak adlandıracağımız ortak bildirge. İki gündür devam eden TÜRKPA Genel Kurulu 10. kuruluş yılı etkinlikleri ve konferanslarda Türk dünyasının sorunları bütün boyutlarıyla ele alınmıştır ve gelecek vizyonu, hedefleri nelerdir, bunlar ortaya konmuştur. Ancak çalışmalar bununla sınırlı kalmamıştır. Göç meselesi, bölgesel barışın ve güvenliğin korunması, ayrıca ülkelerin egemenlik haklarına yönelik tehditler, ülkeler arasındaki ortak dil kültür ve tarih bilincinin geliştirilmesi gibi hayati öneme sahip konular tek tek ele alınmıştır. Karabağ gibi, Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti gibi ihtilaflarında da çözümlenmesi konusundaki irade ortaya konmuş ve bu

konudaki düşünceler açıklıkla ifade edilmiştir. TÜRKPA dönem başkanlığımızın süresi içerisinde bugüne kadar yapılan çalışmaların dünyadaki ve bölgemizdeki gelişmelerin ışığında daha da ileriye taşınması için Türkiye olarak başta Cumhurbaşkanı Recep Tayyip Erdoğan ve TBMM olmak üzere elimizden gelen tüm gayreti göstereceğimizi bu vesile ile ifade etmek istiyorum. Üye ülkelerin Cumhurbaşkanlarına, TÜRKPAya verdikleri sınırsız destekten dolayı şükranlarımı sunuyorum" ifadelerini kullanmıştır[7].

Yıldırımın konuşmasının diğer önemli satır başlıkları ise şunlardır; Kardeşlik esasına dayalı olan aramızdaki bağları canlandırmak, işbirliğine daha da dinamizm kazandırmak, halklarımız arasındaki yakınlığı ve kardeşliği güçlendirmek, dünyanın içinden geçtiği yeni tehditlerle dolu dönüşüm süresinde hayati bir öneme sahiptir. İşbirliği ve dayanışma ruhu içinde çalışmamız, ülkelerimizin büyük potansiyelini hayata geçirmek fırsatı verecektir. Avrasya bölgesinde refah alanı oluşturmamıza imkan sağlayacak, mevcut tehlike ve zorlukların üstesinden gelmek için güç sağlayacaktır. Önümüzdeki dönemde Özbekistan ve Türkmenistanı da gerek Türk Konseyine gerek TÜRKPAya üye olarak görmekten memnuniyet duyacağız."

Azerbaycan Milli Meclisi Başkanı Oktay Asadov, Türk dili konuşan ülkeler arasındaki birliğin geliştiğini, bunun da samimi çabaların sonucu olduğunu söyledi. TÜRKPA üyelerinin birbirini anlamasının önemine dikkati çeken Asadov, "Sovyetler Birliği dağıldıktan sonra cumhuriyetler kuruldu. Biz bunu rüyalarımızda göremezdik. Arzularımız yavaş yavaş gerçekleşiyor. Özbekistan temsilci heyetinin de burada olması önemli. Birliğimizi bir adım öteye taşıdık. Bu samimi çabaların sonucudur. Türk dili konuşan devletlerin sayısı çoktur." dedi. Kazakistan Meclis Başkanı Nurlan Nigmatulin de TÜRKPA toplantılarına ev sahipliği yapabilmek amacıyla gerekli altyapıyı hazırladıklarını aktararak, "Türk devletleri ve halkları arasındaki dostluğu, kardeşliği yakınlaştırmak için çalışmalarımızı devam ettireceğiz." ifadesini kullandı. Kırgızistan Meclis Başkanı Dastanbek Cumabekov ise genel kurulda önemli konuların ele alındığını, bu konuların dünyadaki değişimleri de kapsadığını ifade etti. Cumabekov, Türk dili konuşan ülkeler arasındaki birliğin geleceğin inşasında rol oynadığını vurgulayarak, "Çok kişi olursak dünyadaki en iyi uluslararası kurumların lideri olacağız." dedi[8].

Yıldırım, gelecek yıl Avrasya bölgesinin Meclis Başkanları toplantısının Kazakistanda ve Türk Dili Konuşan Parlamenterler Asamblesinin Azerbaycanda yapılacağını ve toplantılarda küresel ve bölgesel meselelerin ele alınacağını kaydetti[9].

Hatırlanacağı üzere bu yıl Türkiye, Üçüncü Avrasya Meclis Başkanları toplantısına da ev sahipliği yapmıştır. Daha önceki yazılarımızda da dikkat çektiğimiz üzere dünyanın politik eksen değişimlerinin görülebilir hale geldiği bu günlerde Türkiyenin peş peşe böyle iki organizasyona ev sahipliği yapması Avrasyaya atfettiği önemin göstergesi olarak önem taşımaktadır. TÜRKPAnın kuruluşunun 10.yıl toplantısının İzmirde yapılması hiç şüphesiz, Türkiyenin Orta Asya ülkeleriyle pek çok kanaldan işbirliğini geliştirmeye kararlı olduğunun yeni bir işaretini teşkil etmektedir.

[1] Bom. "TARİHÇE." TARİHÇE - Turk-PA.org. Erişim Tarihi Kasım 21, 2018. https://turk-pa.org/tr/content/about_turkpa/history.

[2] Ibid

[3] Bom. "İŞBİRLİĞİ." TARİHÇE - Turk-PA.org. Erişim Tarihi Kasım 21, 2018. https://turk-pa.org/tr/content/cooperation.

[4] "TÜRKPA 8. Genel Kurulu." Timetürk. Accessed November 21, 2018. https://www.timeturk.com/turkpa-8-genel-kurulu/haber-995434.

[5] Milliyet.com.tr. "Türkpa Genel Kurulunda Ortak Bildiri Kabul Edildi." MİLLİYET HABER - TÜRKİYE'NİN HABER SİTESİ. November 21, 2018. Accessed November 21, 2018. http://www.milliyet.com.tr/turkpa-genel-kurulunda-ortak-bildiri-izmir-yerelhaber-3168327/.

[6] "TÜRKPA 8. Genel Kurulu." Sözcü Eğitim. November 20, 2018. Accessed November 21, 2018. https://www.sozcu.com.tr/2018/gundem/turkpa-8-genel-kurulu-2747948/.

[7] Milliyet.com.tr. "Türkpa Genel Kurulunda Ortak Bildiri Kabul Edildi." MİLLİYET HABER - TÜRKİYE'NİN HABER SİTESİ. November 21, 2018. Accessed November 21, 2018. http://www.milliyet.com.tr/turkpa-genel-kurulunda-ortak-bildiri-izmir-yerelhaber-3168327/.

[8] Milliyet.com.tr. "Türkpa 8. Genel Kurulu Sona Erdi." MİLLİYET HABER - TÜRKİYE'NİN HABER SİTESİ. November 21, 2018. Accessed November 21, 2018. http://www.milliyet.com.tr/turkpa-8-genel-kurulu-sona-erdi--yerelhaber-3168246./

[9] "TÜRKPA 8. Genel Kurulu." Timetürk. Accessed November 21, 2018. https://www.timeturk.com/turkpa-8-genel-kurulu/haber-995434.

Yazar Hakkında :

Vuslat Nur Şahin Orta Doğu Teknik Uluslararası İlişkiler ana dal ve Kurumsal Finans yan dal programlarından mezunudur. Halen Orta Doğu Teknik Üniversitesi Uluslararası İlişkiler'de yüksek lisans öğrencidir.

Atıfta bulunmak için: ŞAHİN, Vuslat Nur. 2026. "TÜRKPA KURULUŞUNUN 10.YILINDA İZMİR'DE TOPLANDI." Avrasya İncelemeleri Merkezi (AVİM), Yorum No.2018 / 85. Kasım 22. Erişim Ekim 31, 2026. https://avim.org.tr/tr/Yorum/TURKPA-KURULUSUNUN-10-YILINDA-IZMIR-DE-TOPLANDI

Süleyman Nazif Sok. No: 12/B Daire 3-4 06550 Çankaya-ANKARA / TÜRKİYE
Tel: +90 (312) 438 50 23-24 • **Fax**: +90 (312) 438 50 26
@avimorgtr
https://www.facebook.com/avrasyaincelemelerimerkezi
E-Posta: info@avim.org.tr
http://avim.org.tr

© 2009-2025 Avrasya İncelemeleri Merkezi (AVİM) Tüm Hakları Saklıdır